

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 11. julija 2024*

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih in gospodarskih zadevah – Uredba (ES) št. 1393/2007 – Vročanje sodnih in zunajsodnih pisanj – Tožba za povrnitev škode, nastale zaradi ravnanja, ki je prepovedano s členom 101(1) PDEU in členom 53 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru – Pisanje o začetku postopka, vročeno na sedežu hčerinske družbe tožene stranke – Veljavnost vročitve vabila na sodišče – Listina Evropske unije o temeljnih pravicah – Člen 47 – Pravica do učinkovitega sodnega varstva“

V zadevi C-632/22,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija) z odločbo z dne 7. oktobra 2022, ki je na Sodišče prispela 10. oktobra 2022, v postopku

Volvo AB

proti

Transsaqui SL,

ob udeležbi

Ministerio Fiscal,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi E. Regan, predsednik senata, K. Lenaerts, predsednik Sodišča v funkciji sodnika petega senata, M. Ilešič (poročevalec), I. Jarukaitis in D. Gratsias, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodna tajnica: N. Mundhenke, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 18. oktobra 2023,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Volvo AB N. Gómez Bernardo, abogada,

* Jezik postopka: španščina.

- za Transsaqui SL J. Bonet Martínez, J. Bonet Sánchez in A. Penalba Ferrer, abogados, ter F. Pérez Cruz, procurador,
- za špansko vlado L. Aguilera Ruiz, agent,
- za češko vlado A. Edelmannová, M. Smolek in J. Vlácil, agenti,
- za Evropsko komisijo S. Baches Opi, M. Domecq in S. Noë, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 11. januarja 2024

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) v povezavi s členom 101 PDEU ter na člen 53 Listine.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbama Volvo AB in Transsaqui SL glede škode, ki naj bi jo slednja utrpela zaradi kršitve člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru z dne 2. maja 1992 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 52, str. 3, v nadaljevanju: Sporazum EGP), ki jo je storilo več proizvajalcev tovornjakov, med katerimi je tudi družba Volvo.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba (ES) št. 1393/2007

- 3 V uvodnih izjavah 2, 8, 11, 12, 16 in 17 Uredbe (ES) št. 1393/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah („vročanje pisanj“) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1348/2000 (UL 2007, L 324, str. 79) je bilo navedeno:

„(2) Za pravilno delovanje notranjega trga je potrebno boljše in hitrejše pošiljanje sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah pri vročanju med državami članicami.

[...]

- (8) Ta uredba se ne glede na stalno prebivališče stranke ne bi smela uporabljati za vročitev pisanja pooblaščenemu predstavniku stranke v državi članici, kjer poteka postopek.

[...]

- (11) Za lažje pošiljanje in vročanje pisanj med državami članicami bi bilo treba uporabljati standardne obrazce iz prilog k tej uredbi.
- (12) Organ za sprejem bi moral z uporabo standardnega obrazca pisno poučiti naslovnika, da lahko zavrne sprejem pisanja, ki se vroča, in sicer v času vročitve ali tako, da pisanje v enem tednu vrne organu za sprejem, če ni napisano v jeziku, ki ga naslovnik razume, ali v uradnem jeziku ali v enem od uradnih jezikov kraja vročitve. [...]
- [...]
- (16) Da bi olajšali dostop do pravnega varstva, bi morali stroški, nastali zaradi storitve sodnega uradnika ali osebe, pristojne po pravu zaprosene države članice, ustrezati enotni fiksni taksi, ki jo ta država članica določi vnaprej, ob upoštevanju načel sorazmernosti in nediskriminacije. Zahteva po enotni fiksni taksi ne bi smela izključevati možnosti držav članic, da, če upoštevajo ti dve načeli, določijo različne takse za različne vrste vročitev.
- (17) Vsaka država članica bi morala imeti možnost, da osebam, ki imajo stalno prebivališče v drugi državi članici, vroči pisanja neposredno z uporabo poštnih storitev, in sicer s priporočenim pismom z vročilnico ali na drug, enakovreden način.“
- 4 Člen 1 te uredbe, naslovljen „Področje uporabe“, je v odstavkih 1 in 2 določal:
- „1. Ta uredba se uporablja v civilnih in gospodarskih zadevah, kadar je treba poslati sodno ali izvensodno pisanje iz ene države članice v drugo državo članico z namenom vročitve v slednji državi članici. Ne uporablja se zlasti za davčne, carinske ali upravne zadeve ali za odgovornost države za dejanja in opustitve dejanj pri izvajanju javne oblasti (*acta iure imperii*).
2. Ta uredba se ne uporablja, kadar naslov osebe, ki ji je treba vročiti pisanje, ni znan.“
- 5 Člen 5 navedene uredbe, naslovljen „Prevod pisanj“, je določal:
- „1. Organ za pošiljanje pouči prosilca, od katerega prejme pisanje v pošiljanje, da lahko naslovnik odkloni sprejem pisanja, če ta ni v enem od jezikov iz člena 8.
2. Prosilec krije vse stroške prevajanja, nastale pred pošiljanjem pisanja, brez poseganja v morebitno naknadno odločitev sodišča ali pristojnega organa o teh stroških.“
- 6 Člen 8 iste uredbe, naslovljen „Zavrnitev sprejema pisanja“, je v odstavku 1 določal:
- „Organ za sprejem z uporabo standardnega obrazca iz Priloge II pouči naslovnika, da lahko zavrne sprejem pisanja za vročitev v trenutku vročitve ali tako, da pisanje vrne organu za sprejem v enem tednu, in sicer če ni sestavljeno v enem od naslednjih jezikov ali mu ni priložen prevod v enega od naslednjih jezikov:
- (a) jezik, ki ga naslovnik razume; ali
- (b) uradni jezik zaprosene države članice ali, če je v tej državi več uradnih jezikov, v uradni jezik ali v enega od uradnih jezikov kraja, kjer je treba opraviti vročitev.“

7 Člen 11 Uredbe št. 1393/2007, naslovljen „Stroški vročitve“, je v odstavku 2, drugi pododstavek, določal:

„Stroški storitve sodnega uradnika ali osebe, pristojne po pravu zaprosene države članice, ustrezajo enotni fiksni taksi, ki jo ta država članica določi vnaprej v skladu z načeloma sorazmernosti in nediskriminacije. Države članice te fiksne takse sporočijo [Evropski k]omisiji.“

8 Člen 14 te uredbe je določal:

„Vsaka država članica bi morala imeti možnost, da osebam, ki imajo stalno prebivališče v drugi državi članici, vroči pisanja neposredno z uporabo poštnih storitev, in sicer s priporočenim pismom z vročilnico ali na drug, enakovreden način.“

9 Člen 19 navedene uredbe, naslovljen „Primeri, ko se toženec ne spusti v postopek“, je v odstavku 1 določal:

„Če je treba v skladu z določbami te uredbe z namenom vročitve poslati v drugo državo članico pisanje, na podlagi katerega se začne postopek, ali enakovredno pisanje in se toženec ne spusti v postopek, se sodba ne izreče, dokler se ne ugotovi, ali:

(a) je bilo pisanje vročeno na način, ki je po pravu zaprosene države članice predpisan za vročanje pisanj v notranjih postopkih osebam, ki se nahajajo na ozemlju te države članice; ali

(b) je bilo pisanje dejansko dostavljeno tožencu ali je bilo dostavljeno na naslov, kjer ima toženec stalno prebivališče, na drug način, predviden s to uredbo;

in ali je bila v obeh primerih vročitev oziroma dostava opravljena dovolj zgodaj, da je toženec lahko pripravil svojo obrambo.“

Uredba (EU) št. 1215/2012

10 Člen 7 Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1), naslovljen „Posebna pristojnost“, določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

[...]

2. v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči v kraju, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka;

[...]“

11 Člen 28(2) in (3) te uredbe določa:

„2. Sodišče prekine postopek za toliko časa, dokler se ne ugotovi, da je bilo tožencu omogočeno prejeti pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje pravočasno, da je lahko pripravil obrambo, ali da so bili storjeni vsi potrebni koraki v tej smeri.“

3. Člen 19 Uredbe [št. 1393/2007] se uporabi namesto odstavka 2 tega člena, če je treba v skladu z navedeno uredbo poslati iz ene države članice v drugo državo članico pisanje o začetku postopka ali drugo enakovredno pisanje.“

12 Člen 45(1) Uredbe št. 1215/2012 določa:

„Priznanje sodne odločbe se zavrne na zahtevo katere koli zainteresirane stranke:

[...]

(b) če je bila sodna odločba izdana v odsotnosti toženca, če tožencu ni bilo vročeno pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje pravočasno in na tak način, da bi lahko pripravil obrambo, razen če toženec ni začel postopka za izpodbijanje sodne odločbe, čeprav je imel to možnost;

[...]“

13 Člen 63(1) te uredbe določa:

„V tej uredbi ima gospodarska družba ali druga pravna oseba ali združenje fizičnih ali pravnih oseb stalno prebivališče v kraju, kjer ima:

(a) statutarni sedež;

(b) glavno upravo; ali

(c) glavno poslovno enoto.“

Špansko pravo

14 Člen 155 Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (zakon 1/2000 o civilnem postopku) z dne 7. januarja 2000 (BOE št. 7 z dne 8. januarja 2000) določa:

„1. Kadar strank ne zastopa pooblaščenec oziroma gre za prvo vročitev ali vabilo toženi stranki, se dejanja obveščanja izvedejo s pošiljanjem na naslov prebivališča ali sedeža strank. [...]

2. Naslov tožeče stranke je tisti, ki je naveden v zahtevku, tožbi ali predlogu za začetek postopka. Tožeča stranka prav tako kot stalno prebivališče ali sedež tožene stranke za namene prvega vabila na sodišče ali sodnega poziva določi enega ali več krajev iz naslednjega odstavka tega člena. Če tožeča stranka kot stalno prebivališče ali sedež navede več krajev, mora navesti vrstni red, po katerem se po njenem mnenju obveščanje lahko uspešno opravi.

[...]

3. Za namene dejanj obveščanja se lahko kot naslov za vročanje opredeli naslov, ki je naveden v registru prebivalstva ali ki je uradno razviden za druge namene, pa tudi tisti, ki je naveden v uradnem registru ali v objavah poklicnih združenj, kadar gre za podjetja oziroma druge subjekte ali osebe, ki opravljajo poklic, za katerega se morajo obvezno pridružiti poklicni organizaciji. Kot prebivališče ali sedež za navedene namene se lahko opredeli tudi kraj, kjer se izvaja poklicna dejavnost ali delo, ki ni občasno.

[...]

Če je tožba vložena proti pravni osebi, se lahko kot naslov za vročanje navede tudi prebivališče ali sedež kogar koli, ki nastopa kot upravljavec, vodja ali zastopnik gospodarske družbe ali kot predsednik, član ali upravitelj katerega koli združenja, ki je navedeno v uradnem registru.

[...]“

15 Člen 510(1) tega zakona določa:

„Zoper pravnomočno sodbo je mogoče vložiti revizijo:

[...]

(4) če je bila sodba neupravičeno pridobljena s prisilo, nasiljem ali goljufivim ravnanjem.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 16 Komisija je 19. julija 2016 sprejela Sklep C(2014) 4673¹ v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva AT.39824 – Tovornjaki), katerega povzetek je bil objavljen v *Uradnem listu Evropske unije* z dne 6. aprila 2017 (UL 2017, C 108, str. 6). Družba Volvo je bila med naslovniki tega sklepa.
- 17 Komisija je v navedenem sklepu ugotovila, da je petnajst proizvajalcev tovornjakov, med katerimi je družba Volvo, sodelovalo pri omejevalnem sporazumu v obliki enotne in trajajoče kršitve člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP, ki se je nanašala na nedovoljeno dogovarjanje, na eni strani, v zvezi z določanjem cen in povišanjem bruto cen srednje velikih in težkih tovornih vozil v Evropskem gospodarskem prostoru (EGP) ter, na drugi strani, v zvezi s časovnim okvirom in prenosom stroškov za uvedbo tehnologij z nizkimi emisijami v skladu s standardi Euro od 3 do 6.
- 18 Za družbo Volvo je bila ta kršitev ugotovljena za obdobje od 17. januarja 1997 do 18. januarja 2011.
- 19 Družba Transsaqui, ki je leta 2008 kupila dva tovornjaka znamke Volvo, je 12. julija 2018 pri Juzgado de lo Mercantil n°1 de Valencia (sodišče za gospodarske spore št. 1 v Valencii, Španija) vložila odškodninsko tožbo zoper družbo Volvo, s katero je zahtevala povračilo škode, ki naj bi jo utrpela zaradi omejevalnega sporazuma, ugotovljenega v sklepu z dne 19. julija 2016, navedenem v točki 16 te sodbe, in ki ustreza dodatnim stroškom, ki jih ocenjuje na 24.420,69 EUR.
- 20 Družba Transsaqui je v tožbi navedla, da ima družba Volvo sedež v Göteborgu (Švedska), pri čemer je pojasnila, da je treba vabilo na sodišče vročiti na sedežu hčerinske družbe te družbe v Španiji, Volvo Group España SAU (v nadaljevanju: Volvo España), in sicer v Madridu (Španija).
- 21 Juzgado de lo Mercantil n°1 de Valencia (sodišče za gospodarske spore št. 1 v Valencii) je tožbo razglasilo za dopustno in je družbi Volvo, da bi se ta udeležila postopka in odgovorila na tožbo, na naslov sedeža družbe Volvo España poslalo priporočen dopis, ki je vseboval kopijo tožbe in priloženih pisanj. Ta dopis je bil zavrnjen, pri čemer je bilo podano ročno napisano sporočilo z navedbo naslova družbe Volvo na Švedskem.

¹ V povzetku v UL iz leta 2017 oznaka „final“ ni navedena.

- 22 Družba Transsaqui je na obravnavi pred navedenim sodiščem predložila stališča, v katerih je to, da je družba Volvo España zavrnila sprejem vabila na sodišče, naslovljenega na družbo Volvo, opredelila kot zavlačevanje v slabi veri, pri čemer je trdila, da ker je družba Volvo España v stoddstotni lasti družbe Volvo, ti družbi skupaj tvorita isto podjetje v smislu konkurenčnega prava.
- 23 Navedeno sodišče je 22. maja 2019 izdalo sklep, s katerim je na podlagi načela „enotnosti podjetja“ privolilo, da je družba Volvo vabljen na sodišče v kraju sedeža svoje hčerinske družbe v Španiji. Juzgado de lo Mercantil n°1 de Valencia (sodišče za gospodarske spore št. 1 v Valencii) je madridskim sodiščem za to vročitev vabila na sodišče poslalo prošnjo za pravosodno sodelovanje.
- 24 Madridska sodišča so 5. septembra 2019 poskušala družbi Volvo vročiti vabilo na sodišče na naslovu družbe Volvo España. Vendar je odvetnik, ki se je predstavil kot zakoniti zastopnik družbe Volvo España, vročitev zavrnil, pri čemer je trdil, da bi morala biti ta vročitev opravljena na sedežu družbe Volvo na Švedskem.
- 25 V novem poskusu vročitve na naslovu družbe Volvo España je bilo vabilo na sodišče 30. oktobra 2019 dejansko predano osebi, ki se je predstavila kot oseba iz pravne službe družbe Volvo España.
- 26 Družba Volvo España je po vsakem od teh poskusov vročitve na Juzgado de lo Mercantil n°1 de Valencia (sodišče za gospodarske spore št. 1 v Valencii) naslovila dopis, v katerem je navedla razloge, zakaj ni sprejela vabila na sodišče, naslovljenega na družbo Volvo.
- 27 V teh dopisih je med drugim navedla, da:
- je družba Volvo España pravna oseba, ločena od družbe Volvo, da ni upravljavka zadnjenavedene družbe ter da ni pooblaščen za sprejemanje vabil na sodišče v imenu drugega subjekta;
 - je treba v skladu s španskim procesnim pravom vabilo na sodišče za družbo Volvo vročiti na njenem sedežu;
 - kadar ima tožena stranka sedež v drugi državi članici Evropske unije, je treba vročitev opraviti v skladu z Uredbo št. 1393/2007;
 - tožeča stranka ne more uporabiti alternativnega naslova, ki ni povezan s toženo stranko in da tako ravnanje pomeni goljufivo ravnanje, ki lahko v skladu s členom 45(1)(b) Uredbe št. 1215/2012 poleg tega povzroči, da se v drugi državi članici ne prizna zamudna sodba, izdana zoper toženo stranko.
- 28 Ker je Juzgado de lo Mercantil n°1 de Valencia (sodišče za gospodarske spore št. 1 v Valencii) menilo, da je bilo vabilo na sodišče družbi Volvo veljavno vročeno, in ker se ta družba ni spustila v postopek v roku, ki ji je bil določen, je navedeno sodišče to družbo razglasilo za nenavzočo in je stranki povabilo na predhodni narok, določen s španskim procesnim pravom, da bi se razjasnili pogoji spora in predložili dokazi. Navedeno sodišče je ta sklep poskušalo vročiti družbi Volvo na naslovu družbe Volvo España, vendar je ta vročitev znova zavrnila, pri čemer je trdila, da je sedež družbe Volvo na Švedskem.

- 29 Navedeno sodišče je 26. februarja 2020 izdalo sodbo, s katero je ugodilo predlogu družbe Transsaqui in družbi Volvo naložilo, naj ji plača odškodnino v višini 24.420,69 EUR, skupaj z zakonskimi obrestmi od datuma nakupa tovarnjakov, ter stroške (v nadaljevanju: sodba z dne 26. februarja 2020).
- 30 Navedena sodba je bila družbi Volvo vročena s priporočenim dopisom s povratnico, poslanim na naslov družbe Volvo España, ki je dopis sprejela 10. marca 2020. Vendar je družba Volvo España sodišču Juzgado de lo Mercantil n°1 de Valencia (gospodarsko sodišče št. 1 v Valencii) poslala dopis, v katerem je izpodbijala dejstvo, da je bila sodba veljavno vročena družbi Volvo, pri čemer je ponovila svoje prej navedene argumente.
- 31 Družba Transsaqui je navedenemu sodišču predlagala, naj odmeri stroške, naložene družbi Volvo. Navedeno sodišče, ki je menilo, da je njegova sodba z dne 26. februarja 2020 postala pravnomočna, je stroške odmerilo.
- 32 Juzgado de lo Mercantil n°1 de Valencia (gospodarsko sodišče št. 1 v Valencii) je s priporočenim dopisom s povratnico, poslanim na naslov družbe Volvo España, družbo Volvo pozvalo na obravnavo za odmero stroškov, da bi ji omogočilo izpodbijanje tako odmerjenih stroškov. Ta dopis je bil izročen osebi, ki je bila prisotna na tem naslovu in je podpisala povratnico.
- 33 Nekaj dni pozneje je družba Volvo España navedenemu sodišču poslala dopis, v katerem je iz zgoraj navedenih razlogov ugovarjala dejstvu, da je bila odmera stroškov, naloženih družbi Volvo, vročena veljavno.
- 34 Ker družba Volvo ni izpodbijala stroškov v zakonskem roku, je Juzgado de lo Mercantil n°1 de Valencia (gospodarsko sodišče št. 1 v Valencii) izdalo sklep o odobritvi odmere teh stroškov v višini 8310,64 EUR. Ta sklep je bil družbi Volvo vročen s priporočenim dopisom s povratnico, poslanim na naslov družbe Volvo España, kjer ga je sprejela oseba, ki je bila prisotna na tem naslovu in je podpisala povratnico. Pozneje je družba Volvo España navedenemu sodišču poslala dopis, v katerem je navedla, da navedeni sklep družbi Volvo ni bil vročen veljavno.
- 35 Navedeno sodišče je ugodilo predlogu družbe Transsaqui za izvršitev sodbe z dne 26. februarja 2020 in družbo Volvo pozvalo, naj v desetih dneh prijavi premoženje in pravice, katerih imetnica je, da se zasežejo. Sklepi, izdani v zvezi s tem, so bili na sedežu družbe Volvo España vročeni 17. marca 2021.
- 36 Družba Volvo je 15. junija 2021 na podlagi člena 510(1), točka 4, zakona 1/2000 o civilnem postopku pri Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija), ki je predložitveno sodišče, vložila predlog za revizijo sodbe z dne 26. februarja 2020, ki je postala pravnomočna. Družba Volvo je v podporo svojemu zahtevku trdila, da je družba Transsaqui to sodbo pridobila z goljufivim ravnanjem. Poleg tega je navedla, da je bila z obstojem navedene sodbe seznanjena posredno, ko sta bila sklepa, s katerima je bila odrejena njena izvršitev, vročena na naslovu družbe Volvo España 17. marca 2021.
- 37 Družba Transsaqui pa trdi, da je družba Volvo ravnala v slabi veri, ker je uporabila zlonamerno postopkovno strategijo, s katero naj bi jo, tako kot številne druge tožeče stranke v primerljivem položaju, primorala k umiku tožbe. Navaja tudi, da se je Juzgado de lo Mercantil n°1 de Valencia (gospodarsko sodišče št. 1 v Valencii) strinjalo, da se vabilo na sodišče in pisanja družbi Volvo vročijo na naslov družbe Volvo España zaradi ekonomičnosti postopka in v skladu z načelom

„enotnosti podjetja“. Poleg tega naj ugovor družbe Volvo España, da sta družba Volvo España in družba Volvo ločeni pravni osebi, ne bi bil utemeljen, saj ti družbi za namene konkurenčnega prava skupaj tvorita eno in isto podjetje.

- 38 Nacionalno sodišče – ki izhaja iz predpostavke, v skladu s katero bi obstoj gospodarske enote, sestavljene iz matične družbe in njene hčerinske družbe, lahko upravičil, da se lahko pisanja, namenjena prvi, vročijo drugi – se v bistvu sprašuje, ali je treba člen 47 Listine v povezavi s členom 101 PDEU razlagati tako, da nasprotuje temu, da se vabilo na sodišče države članice, namenjeno matični družbi s sedežem v drugi državi članici, vroči na sedežu njene hčerinske družbe v državi članici, v kateri je bila tožba vložena, če ta hčerinska družba ne navaja nobene okoliščine, ki bi izključevala obstoj enotnosti podjetja, kar zadeva ti družbi, za namene konkurenčnega prava.
- 39 Po mnenju navedenega sodišča bi po eni strani zahteva, da se v takih okoliščinah vročitev opravi na sedežu matične družbe, povzročila visoke stroške prevajanja, kar bi lahko otežilo ali celo oviralo uveljavljanje pravice do učinkovitega pravnega sredstva subjektov, ki so bili oškodovani zaradi kršitev konkurenčnega prava, in resno ogrozilo učinkovitost člena 101 PDEU, saj bi taka zahteva lahko številne oškodovance odvrnila od uveljavljanja odškodninskega zahtevka.
- 40 Kadar je znesek zahtevane odškodnine majhen in je tožeča stranka malo ali srednje veliko podjetje, bi taki stroški lahko resno ovirali pravico do učinkovitega pravnega sredstva. To naj bi veljalo še toliko bolj, kadar – kot v Španiji – procesno pravo zadevne države članice določa, da v primeru delne ugoditve zahtevku vsaka stranka nosi svoje stroške in polovico skupnih stroškov.
- 41 Po drugi strani naj bi obveznost vročanja sodnih pisanj v drugi državi članici povzročila podaljšanje rokov, ki bi bilo upravičeno le, če bi vročitev na naslovu v državi članici, v kateri poteka sodni postopek, toženi stranki preprečila, da bi se glede na okoliščine zadeve dejansko seznanila s sporom.
- 42 Predložitveno sodišče še navaja, da bi bilo paradoksalno, če bi subjekt, ki je bil oškodovan zaradi kršitve konkurenčnega prava, lahko tožil hčerinsko družbo in bi bila ta lahko obsojena za ravnanje svoje matične družbe, medtem ko naj hčerinski družbi ne bi bilo mogoče vročiti vabila na sodišče ali sodnih pisanj, ki se neposredno nanašajo na matično družbo, s katero ta tvori eno in isto podjetje za namene konkurenčnega prava.
- 43 Navedeno sodišče poudarja, da – tudi če bi se štel, da je to, da se vabilo na sodišče, ki je namenjeno matični družbi, vroči na naslovu njene hčerinske družbe v državi članici, v kateri se zadeva obravnava, v skladu z zahtevami pravice do učinkovitega pravnega sredstva, ki je zagotovljena v členu 47 Listine in do katere je upravičena tudi tožena stranka – se na podlagi člena 53 Listine nobena določba Listine ne sme razlagati tako, da omejuje ali škodljivo vpliva na človekove pravice in temeljne svoboščine, ki jih na njihovem področju uporabe priznavajo ustave držav članic. Tribunal Constitucional (ustavno sodišče, Španija), pri katerem je tožbo vložila matična družba, ki ni uspela doseči razveljavitve postopka, v katerem so bila sodna pisanja, ki so bila naslovljena nanjo, vročena na naslovu njene hčerinske družbe, pa je v okviru drugih zadev v zvezi z odškodninskimi tožbami, ki so jih vložili kupci tovornjakov, ki so bili prav tako oškodovani zaradi omejevalnega sporazuma, navedenega v točki 17 te sodbe, ugotovilo, da so bile kršene temeljne pravice in svoboščine, ki jih španska ustava priznava toženi stranki.

- 44 Zato bi člen 53 Listine lahko nasprotoval temu, da se za vabilo na sodišče, ki je bilo namenjeno matični družbi, vročeno pa je bilo na naslovu njene hčerinske družbe – čeprav obstaja gospodarska enota, sestavljena iz matične družbe in njene hčerinske družbe – šteje, kot da ji je bilo veljavno vročeno prav zaradi obstoja take enote. Vendar se predložitveno sodišče sprašuje, ali taka razlaga člena 53 Listine ne bi resno ovirala pravice do učinkovitega pravnega sredstva subjekta, oškodovanega z omejevalnim sporazumom, in polnega učinka člena 101 PDEU.
- 45 V teh okoliščinah je Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali je v okoliščinah spora v zvezi z omejevalnim sporazumom ‚o tovornjakih‘, opisanih v tem sklepu, člen 47 [Listine] v povezavi s členom 101 PDEU mogoče razlagati tako, da je bilo vabilo na sodišče, namenjeno matični družbi, zoper katero je bila vložena odškodninska tožba zaradi škode, nastale z ravnanjem, ki je omejevalo konkurenco, vročeno veljavno, če je bila vročitev (oziroma poskus vročitve) pisanja o začetku postopka opravljena na naslovu njene hčerinske družbe, ki ima sedež v državi, v kateri poteka sodni postopek, matična družba, ki ima sedež v drugi državi članici, pa se ni spustila v postopek in ostaja nenavzoča?
2. Če je odgovor na prejšnje vprašanje pritrdilen, ali je ta razlaga člena 47 Listine skladna s členom 53 Listine glede na sodno prakso Tribunal Constitucional (ustavno sodišče) o vabilu na sodišče, namenjenem matičnim družbam s sedežem v drugi državi članici v sporih v zvezi z omejevalnim sporazumom ‚o tovornjakih‘?“

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 46 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 47 Listine v povezavi s členom 101 PDEU razlagati tako, da je matična družba, zoper katero je bila vložena tožba za povrnitev škode, povzročene s kršitvijo konkurenčnega prava, veljavno vabljen na sodišče, če je bilo pisanje o začetku postopka vročeno na naslovu njene hčerinske družbe, ki ima sedež v državi članici, v kateri je bila vložena tožba, in s katero tvori eno gospodarsko enoto.
- 47 Predložitveno sodišče se zlasti sprašuje, ali lahko ob upoštevanju pravice do učinkovitega pravnega sredstva, zagotovljene v členu 47 Listine, okoliščina, da je bilo v okviru razlage člena 101(1) PDEU ugotovljeno, da sta matična družba in ena od njenih hčerinskih družb, ki ima sedež v drugi državi članici, v času dejanskega stanja tvorili eno in isto gospodarsko enoto, upravičuje vročanje pisanj, namenjenih prvonavedeni, na naslovu, kjer ima sedež drugonavedena, da bi se zmanjšali stroški prevajanja in vročanja sodnih pisanj, ki jih je pripravila tožeča stranka, ter da bi se preprečilo podaljšanje procesnih rokov.
- 48 V zvezi s tem je Sodišče sicer res razsodilo, da je v okviru odškodninske tožbe, ki temelji na obstoju kršitve člena 101 PDEU, ki jo je Komisija ugotovila v sklepu, pravni subjekt, ki v tem sklepu ni opredeljen kot kršitelj konkurenčnega prava, na tej podlagi lahko vseeno odgovoren za kršitveno ravnanje drugega pravnega subjekta, če sta ta subjekta del iste gospodarske enote in tako tvorita podjetje, ki je kršitelj v smislu člena 101 PDEU (sodba z dne 6. oktobra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, točka 48).

- 49 Vendar, prvič, čeprav pojem „podjetje“ in prek tega pojem „gospodarska enota“ po samem zakonu povzročita solidarno odgovornost subjektov, ki ob storitvi kršitve tvorijo gospodarsko enoto, tako podjetje vseeno nima lastne pravne osebnosti, ki bi bila neodvisna od pravnih subjektov, ki ga sestavljajo, tako da žrtev zadevnega protikonkurenčnega ravnanja ne more vložiti odškodninske tožbe zoper to podjetje, ampak mora tožbo nujno vložiti zoper enega od pravnih subjektov, ki ga sestavljajo (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, točki 44 in 51).
- 50 Drugič, tudi če bi hčerinska družba s svojo matično družbo tvorila eno in isto gospodarsko enoto v smislu materialnega konkurenčnega prava, ta okoliščina ne pomeni, da je matična družba izrecno pooblastila ali določila navedeno hčerinsko družbo kot subjekt, pooblaščen, da v njenem imenu sprejema nanjo naslovljena sodna pisanja. Takega pooblastila namreč ni mogoče domnevati, ne da bi s tem nastalo tveganje, da se poseže v pravico do obrambe navedene matične družbe.
- 51 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je jamstvo dejanskega in učinkovitega prejema pisanj, torej vročitve pisanj toženi stranki, skupaj z obstojem zadostnega časa, ki toženi stranki omogoča pripravo obrambe, pogoj za spoštovanje pravice do učinkovitega sodnega varstva iz člena 47 Listine (glej v tem smislu sodbi z dne 2. marca 2017, Henderson, C-354/15, EU:C:2017:157, točka 72, in z dne 5. decembra 2019, Centraal Justitieel Incassobureau (Priznavanje in izvrševanje denarnih kazni), C-671/18, EU:C:2019:1054, točka 39).
- 52 Zato, kadar se, kot v postopku v glavni stvari, domnevna žrtev omejevalnega sporazuma – v katerega je bila vključena gospodarska enota, sestavljena iz matične družbe in ene ali več njenih hčerinskih družb – odloči, da bo odškodninsko tožbo vložila proti tej matični družbi, in ne, kot bi načeloma lahko, proti eni od hčerinskih družb s sedežem v državi članici, v kateri ima navedena žrtev sedež, se slednja nato ne more sklicevati na obstoj take enote, da bi sodna pisanja, namenjena tej matični družbi, vročila na naslovu navedene hčerinske družbe.
- 53 Kljub dvomom, ki jih je izrazilo predložitveno sodišče, niti člen 47 Listine, ki določa pravico domnevne žrtve omejevalnega sporazuma do poštenega sojenja, niti polni učinek člena 101(1) PDEU ne moreta upravičiti drugačne rešitve, tudi če bi ta obveznost vročanja sodnih pisanj v drugi državi članici dodatno obremenila domnevne žrtve.
- 54 V zvezi s tem je treba, na prvem mestu, poudariti, da čeprav se domnevne žrtve kršitve prava Unije sicer lahko sklicujejo na pravico do poštenega sojenja, ki jo zagotavlja člen 47 Listine, pa ta pravica varuje tudi toženo stranko, tudi če je bilo predhodno ugotovljeno, da je ta kršila člen 101(1) PDEU. V nasprotju z zadnjenavedeno določbo, ki se nanaša na podjetja, namreč pravica do poštenega sojenja, zagotovljena v členu 47 Listine, varuje vsako pravno osebo posamično. Spori s področja konkurence tako niso izvzeti iz procesnih jamstev, ki izhajajo iz tega člena in ki zahtevajo, da se sodna pisanja, namenjena določenemu subjektu, temu subjektu dejansko in učinkovito izročijo.
- 55 Na drugem mestu, zakonodajalec Unije je sprejel več aktov, ki se uporabljajo za čezmejne spore v civilnih in gospodarskih zadevah, zlasti uredbi št. 1215/2012 in št. 1393/2007, katerih cilj je olajšati prosti pretok sodnih odločb in izboljšati prenos sodnih in zunajsodnih pisanj za namene vročanja med državami članicami, s čimer se spodbuja dostop do sodnega varstva.
- 56 Po eni strani Uredba št. 1215/2012 v členu 4 določa, da so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici praviloma – ne glede na svoje državljanstvo – tožene pred sodišči te države članice. Z odstopanjem od tega pravila člen 7, točka 2, te uredbe določa, da je oseba s stalnim

prebivališčem v državi članici lahko tožena v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči kraja, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka. Člen 63 navedene uredbe določa, da ima gospodarska družba ali druga pravna oseba za namene uporabe te uredbe stalno prebivališče v kraju, kjer ima statutarni sedež, glavno upravo ali glavno poslovno enoto.

- 57 V obravnavani zadevi ni sporno, da se je v postopku v glavni stvari tožeča stranka na prvi stopnji, in sicer domnevna žrtev protikonkurenčnega ravnanja, sklicevala na člen 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012, da bi odškodninsko tožbo predložila v odločanje sodišču kraja, kjer je prišlo do škodnega dogodka, in sicer španskemu sodišču, medtem ko je sedež tožene stranke v smislu člena 63 navedene uredbe na Švedskem, kjer ima ta statutarni sedež. Navedeni tožeči stranki je bil tako na podlagi iste uredbe omogočen olajšan dostop do sodnega varstva.
- 58 Po drugi strani pa Uredba št. 1393/2007 določa sklop pravil, ki urejajo pošiljanje in vročanje sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih in gospodarskih zadevah. V skladu s členom 1(1) navedene uredbe se ta uredba uporablja, kadar je treba pisanje iz ene države članice poslati v drugo državo članico z namenom, da se, kot je navedeno v uvodnih izjavah 2 in 11 te uredbe, to pošiljanje olajša in s tem zagotovi pravilno delovanje notranjega trga.
- 59 Natančneje, iz člena 1(2) v povezavi z uvodno izjavo 8 Uredbe št. 1393/2007 je razvidno, da je zakonodajalec Unije določil zgolj dve okoliščini, v katerih je vročitev sodnega pisanja med državami članicami izvzeta z njenega področja uporabe, in sicer, prvič, kadar stalno ali običajno prebivališče naslovnika nista znana in, drugič, kadar je ta imenoval pooblaščenega zastopnika v državi članici, v kateri poteka sodni postopek (glej v tem smislu sodbo z dne 19. decembra 2012, Alder, C-325/11, EU:C:2012:824, točka 24).
- 60 Razen v teh dveh primerih, kadar ima naslovnik sodnega pisanja stalno prebivališče ali sedež v drugi državi članici, vročitev tega pisanja nujno spada na področje uporabe Uredbe št. 1393/2007 in jo je zato treba, kakor določa člen 1(1) te uredbe, opraviti na načine, ki jih za to določa ta uredba (glej v tem smislu sodbo z dne 19. decembra 2012, Alder, C-325/11, EU:C:2012:824, točka 25).
- 61 Ker je v obravnavani zadevi, kot je bilo navedeno v točki 57 te sodbe, sedež naslovnika sodnih pisanj na Švedskem, medtem ko sodni postopek poteka v Španiji, bi bilo treba taka pisanja poslati iz ene države članice v drugo v smislu člena 1(1) Uredbe št. 1393/2007. Poleg tega položaj iz postopka v glavni stvari ne spada med primere, navedene v točki 59 te sodbe – kar mora preveriti predložitveno sodišče – tako da se uporabijo načini vročanja sodnih pisanj med državami članicami, določeni z Uredbo št. 1393/2007.
- 62 Izrecni cilj več določb Uredbe št. 1393/2007 pa je uskladiti učinkovitost in hitrost pošiljanja sodnih pisanj z zahtevo po ustreznem varstvu pravice njihovih naslovnikov do obrambe, in to med drugim z zagotovitvijo dejanskega prejema teh pisanj (glej v tem smislu sodbo z dne 19. decembra 2012, Alder, C-325/11, EU:C:2012:824, točka 36).
- 63 Tako je treba v zvezi s stroški, ki nastanejo zaradi vročitve sodnega pisanja v zaproseni državi članici, opozoriti, da morajo v skladu z uvodno izjavo 16 in členom 11(2), drugi pododstavek, Uredbe št. 1393/2007 ti stroški zaradi lažjega dostopa do sodnega varstva ustrezati enotni pavšalni taksi, katere znesek vnaprej določi ta država članica ter ki je v skladu z načeloma sorazmernosti in prepovedi diskriminacije.

- 64 Kar zadeva morebitne stroške prevajanja, nastale pred pošiljanjem pisanja, iz člena 5(2) te uredbe sicer res izhaja, da jih krije prosilec. Poleg tega člena 5 in 8 te uredbe v povezavi z uvodno izjavo 12 navedene uredbe naslovníku omogočata, da zavrne sprejem pisanja, ki ga je treba vročiti, če to pisanje ni v jeziku, ki ga razume, ali v uradnem jeziku oziroma enem od uradnih jezikov kraja, kjer je treba opraviti vročitev.
- 65 Vendar Uredba št. 1393/2007 ne zahteva, da se v vseh okoliščinah opravi prevod pisanja, ki se vroča, ker lahko naslovník pisanja, kot je razvidno iz člena 8 te uredbe, sprejem pisanja zavrne le, če to pisanje ni sestavljeno v jeziku, ki ga razume, ali v uradnem jeziku zaprosene države članice oziroma če mu ni priložen prevod v ta jezik. V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da kadar so zadevnemu pisanju priložene priloge, sestavljene iz dokazil, ki niso sestavljena v jeziku zaprosene države članice ali v jeziku izvorne države članice, ki ga naslovník razume, naslovník nima pravice zavrni sprejema tega pisanja, če to pisanje naslovníku omogoči uveljavljanje njegovih pravic v sodnem postopku v državi članici izvora ter imajo te priloge zgolj dokazno funkcijo in niso nujno potrebne za razumevanje predmeta in podlage zaprosila (glej v tem smislu sodbo z dne 8. maja 2008, Weiss und Partner, C-14/07, EU:C:2008:264, točka 78).
- 66 Poleg tega to, da stroške prevajanja krije prosilec, ne vpliva na morebitno poznejšo odločitev sodišča ali pristojnega organa o načinih delitve stroškov, nastalih zaradi postopka.
- 67 Poleg tega – ker so ti stroški povezani z okoliščino, da se na podlagi nacionalnih pravil o dodelitvi stroškov tožeci stranki stroški postopka, ki jih je imela zaradi vložitve tožbe, lahko povrnejo le, če je tej tožbi v celoti ugodeno – so dvomi, ki jih je izrazilo predložitveno sodišče glede vprašanja, ali bi to, da domnevna žrtev protikonkurenčnega ravnanja ni mogla vročiti sodnih pisanj, namenjenih matični družbi, na naslovu njene hčerinske družbe, ki ima sedež na istem ozemlju kot ta domnevna žrtev, ogrozilo njeno pravico do poštenega sojenja, ki je zagotovljena v členu 47 Listine, ali celo učinkovitost člena 101 PDEU, zaradi stroškov prevajanja in vročanja sodnih pisanj, je treba poudariti, da morebitna nezdržljivost teh nacionalnih pravil, ki se nanašajo izključno na stroške, s pravom Unije sama po sebi ne more povzročiti, da se določbe o vročanju sodnih pisanj ne bi uporabljale.
- 68 Prav tako je glede podaljšanja rokov za vložitev tožbe res, da člen 47, drugi odstavek, Listine določa, da ima vsakdo pravico, da se o njegovi zadevi odloča pravično, javno in v razumnem roku. Vendar tudi če bi se štelo, da – kljub Uredbi št. 1393/2007 – obveznost vročanja sodnih pisanj v drugi državi članici lahko povzroči znatno podaljšanje procesnih rokov, takšno podaljšanje samo po sebi ne bi pomenilo kršitve te določbe, saj je treba razumnost roka sojenja presojati glede na posebne okoliščine vsake zadeve (glej v tem smislu sodbo z dne 16. julija 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisija, C-385/07 P, EU:C:2009:456, točka 181) in zato po potrebi ob upoštevanju čezmejne narave spora.
- 69 Na tretjem mestu, Sodišče je člen 101(1) PDEU razlagalo tako, da kadar matična družba in njena hčerinska družba tvorita gospodarsko enoto, žrtev protikonkurenčnega ravnanja tega podjetja lahko vloži odškodninsko tožbo brez razlikovanja bodisi zoper matično družbo, ki jo je Komisija zaradi tega ravnanja sankcionirala v sklepu, bodisi zoper njeno hčerinsko družbo, tudi če se ta sklep ne nanaša na zadnjenavedeno (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, točki 44 in 51). Zato bi domnevna žrtev takega ravnanja, ki želi uveljavljati pravice, ki jih ima na podlagi navedenega člena 101(1) PDEU, načeloma lahko vložila odškodninsko tožbo proti hčerinski družbi, ki ima sedež v državi članici sodišča, ki odloča o zadevi, kar bi ji omogočilo, da se izogne morebitnim stroškom prevajanja ali stroškom vročitve sodnih pisanj v drugi državi članici.

- 70 Glede na vse zgornje preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 47 Listine in člen 101 PDEU v povezavi z Uredbo št. 1393/2007 razlagati tako, da matična družba, zoper katero je bila vložena tožba za povrnitev škode, povzročene s kršitvijo konkurenčnega prava, ni veljavno vabljen na sodišče, če je bilo pisanje o začetku postopka vročeno na naslovu njene hčerinske družbe, ki ima sedež v državi članici, v kateri je bila vložena tožba, tudi če matična družba s to hčerinsko družbo tvori gospodarsko enoto.

Drugo vprašanje

- 71 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je ob pritrdilnem odgovoru na prvo vprašanje treba člen 53 Listine razlagati tako, da dopušča, da država članica zahteva, da se vročitev pisanja o začetku postopka opravi na statutarnem sedežu družbe, na katero je pisanje naslovljeno, in ne na naslovu hčerinske družbe te družbe.
- 72 Kot je razvidno iz drugega vprašanja, je to vprašanje postavljeno zgolj za primer, če bi Sodišče na prvo vprašanje odgovorilo pritrdilno.
- 73 Kot pa je bilo ugotovljeno v točki 70 te sodbe, je treba na prvo vprašanje odgovoriti nikalno.
- 74 Zato ob upoštevanju odgovora na prvo vprašanje na drugo vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

- 75 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in člen 101 PDEU v povezavi z Uredbo (ES) št. 1393/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah („vročanje pisanj“) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1348/2000 je treba razlagati tako, da matična družba, zoper katero je bila vložena tožba za povrnitev škode, povzročene s kršitvijo konkurenčnega prava, ni veljavno vabljen na sodišče, če je bilo pisanje o začetku postopka vročeno na naslovu njene hčerinske družbe, ki ima sedež v državi članici, v kateri je bila vložena tožba, tudi če matična družba s to hčerinsko družbo tvori gospodarsko enoto.

Podpisi